

Bc. Jana Žežulková

Citoslovce ve španělštině a čeština s přihlédnutím ke katalánštině

(posudek vedoucího diplomové práce)

Citoslovce dlouho nepatřila k hojně traktovaným lingvistickým jevům. Bylo tomu tak proto, že jejich povaha se vzpírá jednoznačnému zařazení, navíc je naprosto zásadní, která kritéria uplatníme: hledisko pragmatické může vést ke zcela jiným závěrům než hledisko syntaktické nebo sémantické. Poslední dobou je už citoslovcím věnována mnohem větší pozornost, což nepochybně souvisí s růstem zájmu o pragmatiku – ta totiž staví problematiku citoslovcí do zcela jiného světla.

Obtížnou uchopitelnost citoslovcí i význam pragmatického aspektu dobře ukazuje posuzovaná práce Bc. Jany Žežulkové. Autorčin velmi exaktní a důsledný přístup vedl k tomu, že je čtenáři předkládán velmi podrobný popis citoslovcí ve španělštině a částečně též v katalánštině a češtině a že žádný z aspektů, který je v moderní lingvistice brán v úvahu, nezůstává stranou.

Práce má dvě hlavní části, rozsáhlou část teoretickou a na korpusové analýze založenou část praktickou. Teoretické výklady vycházejí z úvodní charakteristiky a definice citoslovcí – autorka se snaží vzít v úvahu všechny relevantní koncepty španělské a také převažující přístup katalánský a český. V následujících kapitolách jsou citoslovce – vlastní i nevlastní – postupně charakterizována z hlediska morfologického, fonologického, syntaktického, sémantického a pragmatického. Právě pragmatickému hledisku je věnována velká pozornost, což odráží nejen popis některých významných, na pragmatice založených teorií v deváté kapitole (teorie relevance, teorie mluvních aktů), ale také přehled některých pragmatických klasifikací španělských a katalánských citoslovcí v kapitole desáté a jedenácté. Prakticky zaměřená dvanáctá kapitola přináší sled případových studií věnovaných konkrétním španělským a katalánským citoslovcím a jejich českým protějškům v paralelním korpusu InterCorp.

Čtenáře na první pohled zaujme množství textů sekundární literatury, se kterými autorka pracuje. Prošla a zpracovala opravdu obdivuhodné množství zdrojů (lze říci, že žádná z podstatných prací vyjadřujících se k citoslovcím ve španělštině nezůstala stranou), takže na základě jejího přehledu si čtenář utvoří opravdu plastický obraz o teoretickém chápání citoslovcí v dnešní hispanistice (a částečně též v katalanistice). Je pravda, že autorčina metoda traktovat postupně jednotlivé aspekty funkce a formy citoslovcí – a v rámci těchto kapitol pak názory jednotlivých autorů – může čtenáře až zahltit, nicméně pozornější čtení ukazuje, že pokus o kombinaci různých kritérií a vytvoření jednotícího, ideálně jednoduchého modelu by pravděpodobně nevedl k uspokojivému výsledku. Snad by bylo možné ve výkladu

více sloučit výklady různých autorů k témuž tématu, nicméně i tak je autorčin přehled přesvědčivý.

Za velmi podnětnou považuji pasáž týkající se pragmatického rozměru užívání citoslovcí. Pragmatické hledisko zásadním způsobem doplňuje tradiční přístupy – a jak vyplývá z autorčiných případových studií, nutně ovlivňuje též volbu překladového protějšku (ten se tak může někdy zásadně odlišovat od prostředku užitého v původním textu).

Z povahy zkoumaného jevu vyplývá, že korpusové analýzy jsou spíše kvalitativní než kvantitativní. Autorčinu metodologii považuji za správnou, případně jsou i komentáře k vlastnostem vytvořeného španělského a katalánského korpusu. Autorčiny doprovodné poznámky k překladům jsou většinou velmi trefné a vhodně doplňují analyzovaná data.

K obhajobě mám pouze jeden konkrétní dotaz: do jaké míry jsou dle autorčiných čerstvých zkušeností s paralelním korpusem české překlady španělských konstrukcí ovlivněny španělským originálem, do jaké míry je originální text pro překlad návodný?

Práce je po formální stránce připravena pečlivě, jen se mi místy zdá, že způsob citování není zcela jednotný.

Celkově práci považuji za velmi vydařenou, plně ji doporučuji k obhajobě a předběžně ji hodnotím známkou *výborně*.

V Praze dne 5. 6. 2016

doc. PhDr. Petr Čermák, Ph.D.